

Voortgangsrapportage Taalbeleid 2022

Team Taal

Mei 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Doelen van het college.....	4
2.1. Target.....	4
2.2. Tevredenheid cursisten.....	5
2.3. Rendement taaltrajecten	5
3. Uitvoering en resultaten 2022	6
3.1. Samenwerking met de gebieden	6
3.1.1. NPRZ.....	6
3.1.2. Welzijn	6
3.2. Agenderen laaggeletterdheid	6
3.2.1. Week van Lezen en Schrijven	6
3.2.2. Beterintaal.nu	7
3.3. De gemeente geeft het goede voorbeeld	7
3.3.1. Duidelijke taal	7
3.3.2. Trainingen	78
3.3.3. Inzet ervaringsdeskundigen	8
4. Taal in het land en in de regio.....	9
4.1. Landelijke ontwikkelingen.....	9
4.1.1. Monitoring.....	9
4.2. Regionale ontwikkelingen.....	9
5. Acties en resultaten per spoor	11
5.1. Taal en gezondheid	11
5.1.1. Resultaten	11
5.1.2. Vooruitblik.....	12
5.2. Taal en Ontwikkeling.....	13
5.2.1. Resultaten	13
5.2.2. Vooruitblik.....	14
5.3. Taal en werk	15
5.3.1. Resultaten	15
5.3.2. Vooruitblik.....	16
5.4. Taal en geld.....	17
5.4.1. Resultaten	17
5.4.2. Vooruitblik.....	18
6. Financiën	19
7. Vooruitblik 2023	20
7.1. Nieuwe beleidskader	20
7.2. Subsidieregeling	20

1. Inleiding

2022 was het laatste jaar van het beleidskader 'De Taalspiraal'. Het jaar waarin de resultaten van dit kader zichtbaar werden en waarin de voorbereidingen op een nieuw kader van start gingen. Ook het jaar dat nog begon met lockdowns en quarantaine maar waarin Covid steeds minder zijn stempel drukte op de samenleving en er steeds meer kon.

In deze voortgangsrapportage leest u welke acties de gemeente heeft ondernomen in 2022 in de aanpak van laaggeletterdheid. In deze rapportage nemen we de collegedoelen zoals geformuleerd in het beleidskader 'De Taalspiraal' door en geven wij u een overzicht van de behaalde resultaten in 2022 en over de gehele periode 2019-2022.

U ziet de effecten die de coronapandemie heeft gehad op de deelnemers aan de verschillende sporen. Taal en ontwikkeling bleef achter, omdat de scholen hun deuren gesloten hielden voor de ouders. Pas in de tweede helft van 2022 openden de deuren zich weer, wat onmiddellijk leidde tot een stijging in het aantal aanmeldingen. Ditzelfde geldt ook voor het spoor taal en gezondheid. Toen de druk op de zorg enigszins afnam, nam het aantal deelnemers aan een traject taal en gezondheid toe. De trajecten taal en werk zijn ook in 2022 in trek geweest, werkgevers zagen ook weer mogelijkheden om taal op de werkvloer in huis te organiseren.

De flexibiliteit van samenwerkingspartners en Rotterdammers verdient over de hele periode een compliment. Met de aanhoudende pandemie en lockdowns, was het een uitdaging om lessen te organiseren en deelnemers te werven en hen te stimuleren naar de lessen te blijven komen. De taalaanbieders hebben binnen de geldende beperkingen gezocht naar manieren om taaltrajecten toch te laten plaatsvinden, met daarbij de veiligheid van deelnemers altijd als prioriteit.

In 2022 is met de voorbereiding van het nieuwe beleidskader 'Rotterdam vaardig verder' gestart. Gesprekken zijn onder andere gevoerd met ervaringsdeskundigen, taalaanbieders, welzijnsorganisaties, de bibliotheek, de Stichting Lezen en Schrijven, zorginstellingen, het werkgeversservicepunt, het leerwerkloket, belangenorganisaties armoede en schulden en onderwijs. De input van deze gesprekken heeft geresulteerd in de inkoop van non-formele en formele trajecten basisvaardigheden. Daarnaast heeft het geleid tot de verdere ontwikkeling van netwerkorganisaties en vorming van partnerschap.

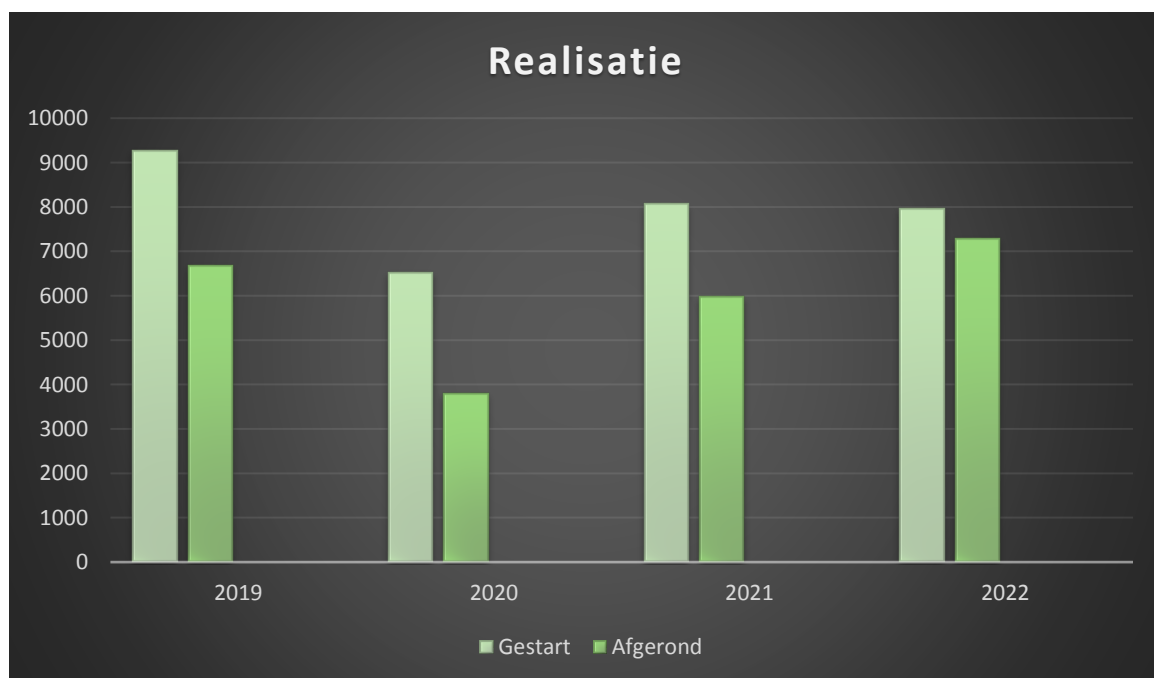
Een belangrijke conclusie is dat er met 'De taalspiraal' een stevig fundament is gelegd. Op deze basis kan verder worden gebouwd aan de ontwikkeling van de vaardigheden van alle Rotterdammers.

2. Doelen van het college

2.1. Target

Vorige collegeperiode is de target gesteld om 19.000 afgeronde taaltrajecten te realiseren. Deze target is met 23.786 afgeronde taaltrajecten ruimschoots behaald. In 2020 tijdens het eerste Corona-jaar zien we een terugval in de realisatie van de target. 2022 was het jaar dat de samenleving steeds meer openging. We zien in dat jaar een grote toename van taaltrajecten.

Target uit het beleidskader Taalspiraal						
	2019	2020	2021	2022		Totaal
Target gestart	4.750	5.500	6.750	6.750		23.750
Gestart (realisatie en prognose)	9.287	6.532	8.072	7.969		31.860
Percentage van de target	196%	119%	120%	118%		134%
Target afgerond	3.800	4.400	5.400	5.400		19.000
Afgerond (realisatie en prognose)	6.689	3.811	5.994	7.292		23.786
Percentage van de target	176%	87%	111%	135%		125%

2.2. Tevredenheid cursisten

Naast de kwantitatieve realisatie is ook de kwalitatieve doelstelling behaald. Meer dan 80% van de deelnemers is (zeer) tevreden over het gevolgde traject.

In opdracht van de gemeente voert onderzoeksbureau Mediad jaarlijks onderzoek uit naar de tevredenheid van de cursisten. Hieruit blijkt dat 87% van de deelnemers in 2022 (zeer) tevreden is over de cursus (Mediad 2023, Tevredenheidsmeting Taalspiraal 2022). Uit onderstaand overzicht van de tevredenheid gedurende de gehele collegeperiode blijkt dat de tevredenheid vrij stabiel is gebleven.

Jaar	Tevredenheid
2019	86%
2020	87%
2021	88%
2022	87%

2.3. Rendement taaltrajecten

De gemeente Rotterdam en de arbeidsmarktregio Rijnmond participeren in de landelijke impactmeting van taaltrajecten door Prof. Dr. Maurice de Greef. Met dit onderzoek wordt de invloed van taaltrajecten op de verschillende leefgebieden gemeten.

Uit het onderzoek blijkt dat de leertrajecten voor volwassenen in de regio Rijnmond impact hebben. De analyse wijst uit dat:

- circa 69% van de deelnemers betere leesvaardigheden krijgt;
- circa 56% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- circa 35% tot 50% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt;
- circa 20% tot 35% van de deelnemers een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

Als men de resultaten van het landelijk onderzoek vergelijkt met die van de regio Rijnmond, kan men spreken van een goed resultaat. Het aantal deelnemers, dat haar taal verbetert en een betere plek in de samenleving en op de arbeidsmarkt krijgt, is goed in vergelijking met andere trajecten uit het land. De taaltrajecten leveren met andere woorden positieve maatschappelijke baten op.

Leercontext →	Trajecten Rijnmond 2022 en 2023	Landelijk onderzoek 2012
Aantal deelnemers met toename sociale inclusie per variabele van sociale inclusie in % ↓		
Sociale inclusie		
Nationale Taalvaardigheden	55.8	58.2
Digitale Vaardigheden	34.9	51.4
Assertiviteit	51.2	54.2
Ontmoeten & ondernemen	41.9	48.8
Natuur- en sportactiviteiten	51.2	49.3
Arbeidsmarktpositie		
Betaalde baan	23.3	19.5
Vrijwilligerswerk	27.9	21.4
Stage	7.0	7.3
Op zoek naar baan	23.3	19.8
Betaalde baan met begeleiding	34.9	14.3

Bron: Prof. Dr. Maurice de Greef 2023, Impact taaltrajecten voor inwoners van Rijnmond op verschillende levensdomeinen van 2022-2023

3. Uitvoering en resultaten 2022

3.1. Samenwerking met de gebieden

3.1.1. NPRZ

Taal maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Er is afgesproken dat jaarlijks 55% van het budget van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) wordt uitgegeven aan taaltrajecten op de Zuidoever en 45% op de Noordoever. Deze verdeling van het budget is gebaseerd op het percentage laaggeletterde inwoners van Rotterdam. Voor de taaltrajecten in Rotterdam is in 2022 45,1% van de trajecten gestart in NPRZ-gebied en 47,3% van de trajecten in Rotterdam is afgerond in NPRZ-gebied. In 2022 is de midtermreview over de periode 2011-2021 uitgekomen. Hierin is uitgesproken om de ingezette lijn voort te zetten en de integrale samenwerking met andere beleidsterreinen te intensiveren.

3.1.2. Welzijn

Het jaar 2022 was een belangrijk overgangsjaar voor Welzijn. In juni 2022 zijn de nieuwe welzijnsopdrachten gegund en in sommige gebieden zijn er nieuwe welzijnsaanbieders gestart. De nieuwe welzijnsopdrachten focussen zich op de 3 prioritaire doelgroepen van het beleidsplan 'Heel de Stad': jongeren, ouderen en kwetsbare Rotterdammers. In de opdracht naar de welzijnspartijen in de stad is taal in het programma van eisen opgenomen. Welzijnsorganisaties signaleren en leiden Rotterdammers met een taalachterstand door naar een passend taalaanbod. Indien er onvoldoende informeel taalaanbod in het gebied beschikbaar is, wordt, in overleg met de gemeente als opdrachtgever, aanvullende laagdrempelige, informele taalactiviteiten ontwikkeld en aangeboden. Ook worden er vrijwilligers als taaladviseur geworven. Daarnaast organiseren de welzijnsorganisaties vier taalnetwerkbijeenkomsten per jaar waarin alle partijen zijn uitgenodigd die taalactiviteiten en taalcursussen bieden in het gebied. Tijdens de bijeenkomsten informeren zij elkaar over hun aanbod en maken afspraken over het doorverwijzen van deelnemers voor een doorlopende leerlijn. In 2022 zijn er in alle gebieden zowel fysieke als digitale taalnetwerkbijeenkomsten georganiseerd.

3.2. Agenderen laaggeletterdheid

3.2.1. Week van Lezen en Schrijven

Tijdens de Week van Lezen en Schrijven organiseert de gemeente Rotterdam samen met andere organisaties allerlei activiteiten om aandacht te vragen voor het belang van een goede taalvaardigheid. Voor wethouder Yigit was deze week de start van zijn kennismakingsronde door de stad. In het kader van Taal en werk heeft hij een korte film 'Werk veilig, praat over taal' gelanceerd gericht op het in gesprek durven gaan over taalvaardigheid. De lancering vond plaats bij Rijnmond Bouw.

Daarnaast is wethouder Yigit langsgegaan bij het Erasmus MC. In de hal van het ziekenhuis is een taal- en gezondheidsstand opgezet om aandacht te vragen voor de Week van Lezen en Schrijven. Dit was een samenwerking met het Erasmus MC, de Voorlichters Gezondheid, studenten geneeskunde en de taalaanbieders.

Overige activiteiten in de stad

De organisaties binnen ons netwerk hebben ook activiteiten georganiseerd in de stad in het kader van de Week van Lezen en Schrijven.

Zo heeft bijvoorbeeld de Bibliotheek Rotterdam een Taalcafé Tour georganiseerd. Bezoekers en vrijwilligers van de Taalcafés zijn verrast met iets lekkers en een presentje voor de vrijwilligers om iedereen te complimenteren voor hun inzet.

De Stichting Lezen en Schrijven heeft in samenwerking met de Hogeschool Rotterdam, de Bibliotheek Rotterdam en de gemeente Rotterdam inspiratiesessies voor medewerkers ouderbetrokkenheid georganiseerd. In de interactieve sessie kregen deze medewerkers informatie over manieren en materialen die zij kunnen inzetten om de samenwerking met laaggeletterde ouders te verbeteren.

Een van de gecontracteerde aanbieders is in alle taalgroepen en op alle leslocaties aan de slag gegaan met het thema 'Taalritmes'. Een andere taalaanbieder heeft een Taaldorp georganiseerd voor cursisten en docenten en heeft in de week activiteiten georganiseerd zoals een taalquiz, rondleidingen bibliotheken, taalbingo en Zing Nederlands met me. Weer een andere taalaanbieder heeft tijdens de taallessen taalspelletjes georganiseerd zoals taalbingo en woordzoekers.

3.2.2. Beterintaal.nu

De website www.beterintaal.nu is in de vorige collegeperiode ontwikkeld en uiteindelijk uitgebreid met informatie speciaal voor professionals. Rotterdammers kunnen op deze website het taalaanbod in de stad vinden. Daarnaast kunnen professionals praktische hulpmiddelen vinden zoals de toolkit Taal en Gezondheid en, de nog te ontwikkelen, organisatiescan over de taalvriendelijkheid van een organisatie.

Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de toekomst van de website. Zodra er duidelijkheid is zullen de toezegging (23bb0001144) en de moties (23bb000794 en 23bb000795), die tijdens de commissie- en raadsbehandeling van het nieuwe beleidskader zijn aangenomen, worden afgedaan. Conform de moties zal gewerkt worden aan het nog inzichtelijker maken van het taalaanbod op de website en het vergroten van de vindbaarheid.

3.3. De gemeente geeft het goede voorbeeld

3.3.1. Duidelijke taal

Het team Duidelijke Taal, bestaande uit communicatie experts, helpt medewerkers van de gemeente Rotterdam op allerlei manieren om in duidelijke taal te communiceren met Rotterdammers. Het aantal medewerkers dat lid is van de groep 'Duidelijk Taal' neemt elk jaar toe, dit jaar zijn er meer dan 3.000 medewerkers lid van de groep 'Duidelijke Taal' op het intranet. Hier vinden zij advies over communicatie in duidelijke taal en schrijfwijzers met tips over duidelijk schrijven. Veel medewerkers volgen ook de workshop 'Duidelijke Taal' waarin redacteurs van de afdeling Communicatie advies geven over het schrijven in begrijpelijke taal. Daarnaast helpt het Brievenbureau medewerkers om brieven in begrijpelijke taal te schrijven. Zij spelen ook in op urgente zaken, zoals brieven voor toeslagen.

3.3.2. Trainingen

De afgelopen periode is er hard gewerkt aan een leerlijn voor medewerkers van de gemeente Rotterdam. Zo staat op GoodHabitx de onlinetraining 'Omgaan met laaggeletterdheid'. Deze onlinetraining kan als training op zich gevolgd worden, maar dient ook als opmaat richting de interactieve verdiepingstraining 'Aanpak Laaggeletterdheid'. Deze verdiepingstraining is bedoeld voor ambtenaren die in hun dagelijks werk met Rotterdammers te maken hebben die moeite hebben met basisvaardigheden. De training wordt uitgevoerd door de Stichting Lezen & Schrijven waarbij trainingsacteurs uit de acteur pool van de gemeente Rotterdam aan meewerken. De werving voor deze training vindt onder andere plaats via RIO (intranet van de gemeente Rotterdam). Medewerkers kunnen deze training vrijwillig volgen. In de praktijk blijkt dat deze trainingen heel snel vollopen en succesvol zijn. De deelnemers waren vorig jaar zeer divers (werkzaam bij Vroegsignalering Schulden, Wijkteams, WMO, Scholingsfonds, PPMO Frontlijn en Children's Zone).

Vorig jaar is een pagina beter in taal op Sofie (opleidingsplatform) ontwikkeld waardoor medewerkers van de gemeente Rotterdam alle informatie over taal op één plek kunnen vinden.

3.3.3. Inzet ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen zijn mensen die voorheen moeite hadden met lezen en schrijven, maar weer zijn gaan leren en de Nederlandse taal nu goed beheersen. Zij kunnen dus vanuit hun ervaring vertellen hoe het is om moeite te hebben met lezen en schrijven.

In 2022 is het team ervaringsdeskundigen versterkt met nieuwe ervaringsdeskundigen. Daarnaast is het team ook uitgebreid naar de regio Rijnmond. Het team ervaringsdeskundigen is divers qua leeftijd en achtergrond en bestaat uit NT1'ers en NT2'ers (Nederlands als eerste of als tweede taal). Steeds meer organisaties in de stad en steeds meer collega's binnen de gemeente weten de ervaringsdeskundigen te vinden. De ervaringsdeskundigen hebben 199 activiteiten uitgevoerd in de regio Rijnmond. Dit zijn onder andere de volgende activiteiten:

- Het beoordelen van brieven die vanuit de gemeente worden verstuurd op begrijpelijk taalgebruik;
- Het vertellen van hun verhaal aan medewerkers van de gemeente Rotterdam en organisaties in de stad. Die daardoor meer bewust hiervan worden en weten hoe ze hiernaar kunnen handelen (bijvoorbeeld leren hoe je iemand die moeite met lezen en schrijven heeft het best kunt helpen);
- Adviseren en meedenken over het nieuwe taalbeleid;
- Mystery visits bij het Maasstad Ziekenhuis, het beoordelen van brieven en folders van Rijnmond Dokters, het beoordelen van looproutes en brieven voor afspraken met patiënten bij het Erasmus MC en het testen van het intranet bij de RET;
- Het beoordelen van formulieren voor het project Toegankelijk Toekennen en het toegankelijk maken van de Digitale Balie van de gemeente Rotterdam.

4. Taal in het land en in de regio

4.1. Landelijke ontwikkelingen

Op grond van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) is Rotterdam contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. Samen met de arbeidsmarktregio zorgt Rotterdam voor een dekkend educatie-aanbod voor laaggeletterden. Daarnaast is Rotterdam verantwoordelijk voor de besteding en verantwoording van de WEB-middelen naar het Rijk.

Het landelijke programma Tel mee met Taal loopt tot en met 2024. Daarna moet duidelijkheid komen over de positionering van de gemeentelijke regierol. De vraag is of de huidige situatie ongewijzigd blijft (regionale uitvoering van de WEB), of dat de regie inclusief budget bij de individuele gemeente wordt belegd.

In 2023 vindt een evaluatie van Tel mee met Taal plaats. Mede op grond van de evaluatie en de gesprekken die de VNG voert met de minister verwachten wij in 2023 duidelijkheid over de periode vanaf 2025.

4.1.1. Monitoring

Alle gemeenten in Nederland dienen mee te werken aan een landelijke monitor om landelijk inzicht te krijgen in het bereik van de doelgroep met de WEB-middelen. Als centrumgemeente coördineert Rotterdam de opzet en uitvoering van de monitor voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. De volgende gegevens dienen bijgehouden en geleverd te worden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): leeftijd, geslacht, NT1 of NT2, eerste vier cijfers van de postcode/woonplaats, soort educatie (taal, rekenen, digitale vaardigheden of een combinatie hiervan) en type educatie (formeel of non-formeel).

Ten behoeve van de monitor wordt in de eerste helft van 2023 een nieuw systeem ontwikkeld door experts vanuit de gemeente Rotterdam en wordt er een deel van het systeem ingekocht. Dit systeem voldoet aan alle vereisten vanuit privacy en informatiebeveiliging. In Q3 van 2023 zal dit systeem werkend zijn en zullen voor de eerste keer gegevens aangeleverd worden aan het CBS.

Gemeenten zijn op dit moment nog niet verplicht om deel te nemen aan de monitor. Deze verplichting zal naar alle waarschijnlijkheid vanaf 2024 gelden.

4.2. Regionale ontwikkelingen

Sinds 2015 werken alle gemeenten in de regio Rijnmond intensief samen op basis van de WEB. De regio heeft hiertoe een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Met en namens de regio koopt Rotterdam formele en non-formele trajecten in. De raamovereenkomsten met de regionale aanbieders liepen af op 31 december 2022. In 2022 is de regio bezig geweest met een nieuw aanbestedingsproces. De nieuwe contracten zijn vanaf januari 2023 ingegaan.

Het regionaal programma (2020) beschrijft de samenwerking. In 2022 is verdere uitvoering gegeven aan dit programma. Aanvullend hierop werkt de regio nu ook samen op het gebied van de ervaringsdeskundigen.

Ondersteuning Stichting Lezen en Schrijven

De Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt de regio Rijnmond in de aanpak van laaggeletterdheid. In 2022 hebben de regio Rijnmond en de Stichting Lezen en Schrijven

nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt. Hierin is benoemd waar regionaal en lokaal op wordt ingezet.

5. Acties en resultaten per spoor

5.1. Taal en gezondheid

Goede taalvaardigheid is belangrijk voor de gezondheid van mensen. Het spoor Taal en gezondheid richt zich op het bevorderen van kennis en vaardigheden van mensen die moeite hebben met de taal of met digitalisering. Daarnaast richt het spoor zich ook op het bevorderen van kennis over laaggeletterdheid bij zorgverleners, zorgorganisaties en zorgopleidingen. Verder zetten we in op de samenwerking met beleidsterreinen waar een relatie is tussen taal en gezondheid. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de uitvoering van de projecten uit het Preventieakkoord Gezond010 op het gebied van taal en laaggeletterdheid.

5.1.1. Resultaten

Ook in 2022 werden gratis cursussen Taal en gezondheid aangeboden. Het doel van deze cursussen is dat deelnemers een betere gezondheid ervaren, meer kennis hebben over gezondheidsrisico's en kiezen voor een gezonde leefstijl. Verder is er aandacht voor het verbeteren van de communicatie tussen zorgverlener en patiënt. Ook bevat de cursus algemene kennis over het Nederlands zorgstelsel en komen actuele onderwerpen aan bod, zoals bijvoorbeeld donorschap, corona en het vaccinatieprogramma.

De toolkit 'Taal is een medicijn' voor zorgverleners is nog steeds een belangrijk middel voor het spoor. In 2022 is de toolkit verspreid onder diverse huisartsenpraktijken en andere zorgverleners. De toolkit bevat praktische materialen om in de zorgpraktijk te gebruiken en tips wat een zorgverlener kan doen om laaggeletterde patiënten te helpen. Bijvoorbeeld door laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en patiënten door te verwijzen naar taalcursussen. De toolkit is gratis op te vragen voor zorgverleners die met laaggeletterdheid aan de slag willen in hun praktijk en te downloaden via de website.

Zorgverleners konden ook in 2022 een training 'Taal en gezondheid' volgen die wordt gegeven door de Stichting Voorlichters Gezondheid in opdracht van de gemeente Rotterdam. Het afgelopen jaar steeg de vraag naar deze training door zorgverleners en is besloten om meer trainingen mogelijk te maken. In 2022 zijn er in totaal 65 trainingen gegeven waarmee 1056 zorgverleners zijn bereikt. De training is door de geneeskundeopleiding van de Erasmus Universiteit Rotterdam opgenomen in het curriculum. De universiteit vindt dat de training bijdraagt aan de sociaal-medische vaardigheden van toekomstige artsen.

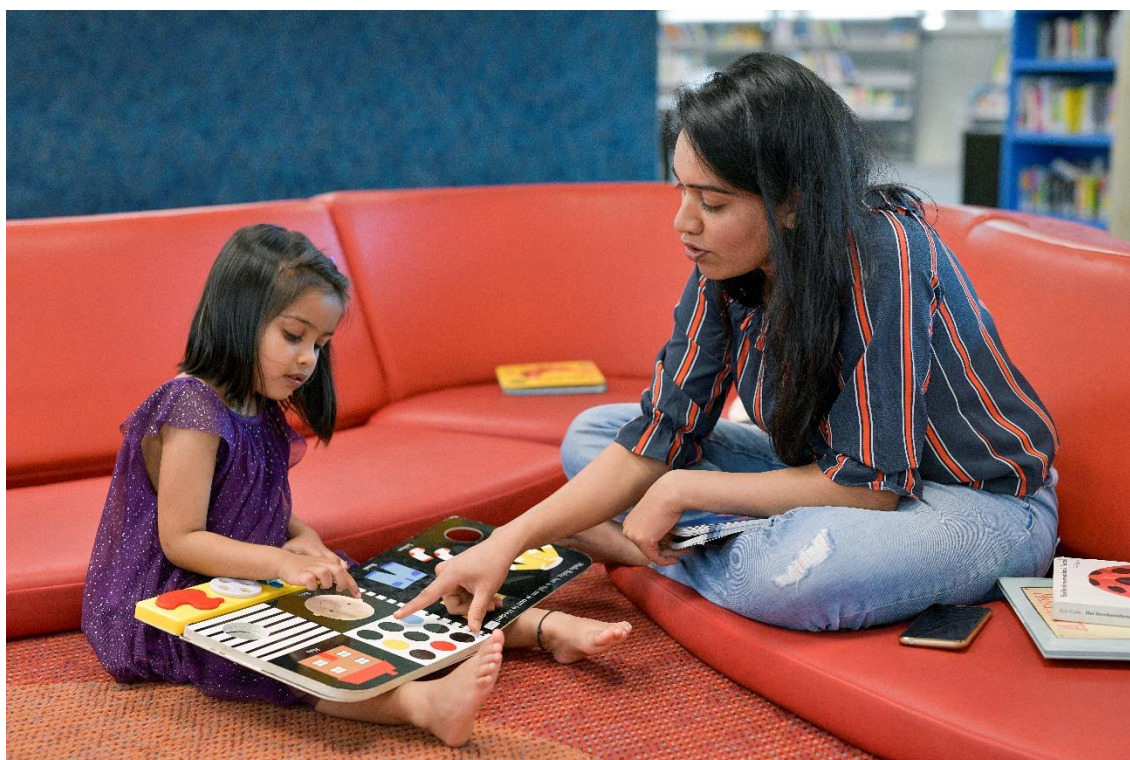
5.1.2. Vooruitblik

Vanaf 2023 zijn de nieuwe opdrachten verstrekt aan de taalaanbieders. Ook in 2023 zijn de gratis taalcursussen voor laaggeletterde Rotterdammers over taal en gezondheid beschikbaar. De Stichting Voorlichters Gezondheid heeft ook voor 2023 de opdracht gekregen om trainingen Taal en Gezondheid te geven aan zorgverleners. De toolkit 'Taal is een medicijn' wordt verder verspreid onder huisartsenpraktijken en zorgverleners. De samenwerking met gezondheidscentra en ziekenhuizen op het gebied van taal en laaggeletterdheid wordt verder ontwikkeld. Zo ook de samenwerking met de geneeskundeopleiding van de EUR en zorgopleidingen in het mbo en hbo. Daar waar mogelijk sluiten wij aan op het lokaal gezondheidsakkoord Gezond 010 bij de uitvoering van de projecten waar een verband is op het gebied van taal en laaggeletterdheid.

5.2. Taal en ontwikkeling

Ouders en opvoeders die moeite hebben met hun basisvaardigheden kunnen gratis taallessen volgen van de gemeente. Zo werken zij niet alleen aan hun eigen taalvaardigheid en verbeterde positie in de samenleving, maar leren zij tijdens de lessen ook de taalontwikkeling van hun kinderen beter te stimuleren. In een taalrijke thuisomgeving horen kinderen meer woorden en zinnen en ontwikkelen daarom een betere basis in taal dan kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving. Ouders die taalvaardiger zijn, blijken bovendien een grotere mate van ouderbetrokkenheid te kennen.

Het spoor Taal en ontwikkeling wil ook de kennis en vaardigheden van professionals op het gebied van laaggeletterdheid bevorderen. Deze professionals komen in contact met ouders en opvoeders, kunnen taalachterstanden signaleren en hebben vaak de vertrouwensband die nodig is om laaggeletterde ouders te adviseren om taallessen te nemen. Tot slot faciliteren we ook de onderlinge kennisdeling, want alleen door van elkaar te leren en hierin samen te werken kunnen we laaggeletterdheid in de stad aanpakken.

5.2.1. Resultaten

Taal en ontwikkeling was een nieuw thema in de Taalspiraal en is tegelijk het spoor dat het erg zwaar te verduren heeft gehad door de coronapandemie. Het animo voor de taaltrajecten was in eerste instantie hoog, maar een half jaar na de start van de taaltrajecten ging de samenleving in lockdown. Vindlocaties voor ouders en opvoeders werden gesloten en gestarte initiatieven op de lange baan geschoven. Online taalaanbod bleek niet helemaal aan te sluiten bij de behoefte van deze doelgroep. Gelukkig is de aandacht voor laaggeletterdheid onder ouders en opvoeders nooit verdwenen. De taalaanbieders, partijen in de stad en de gemeente hebben zich in deze periode gezamenlijk met veel toewijding ingezet voor deze doelgroep.

Ook 2022 begon met een harde lockdown en vanaf februari/maart kregen we bericht van de taalaanbieders dat scholen langzaam weer ouders in de gebouwen toelieten. Vooral vanaf september was er een enorme toestroom en interesse in Taal en ontwikkeling. De gemeente heeft extra budget beschikbaar gesteld om aan een deel van deze vraag te voldoen. Taalaanbieders verzorgden lessen voor ouders van ongeveer 50 scholen. De lessen vonden plaats op school of op een locatie vlak bij de school. Naast de gratis taalcursussen zijn er nog andere resultaten bereikt. Hieronder lichten we enkele initiatieven toe.

- Tijdens de pauze van het Stadsdictee voor Rotterdamse brugklassers in het Stadhuis konden ouders, deelnemers en hun leraren Nederlands meer leren over laaggeletterdheid, het taalaanbod en de mogelijkheden om taalvrijwilliger te worden. Voormalige wethouder Judith Bokhove reikte de prijzen uit aan de winnende deelnemers van het Stadsdictee in mei 2022;
- Tijdens de Week van Lezen en Schrijven konden medewerkers ouderbetrokkenheid van scholen in Rotterdam deelnemen aan een inspiratiesessie. Deze sessie had als thema: 'Hoe kun je als basisschool de contacten met ouders na corona weer oppakken?' In deze interactieve sessie kregen medewerkers ouderbetrokkenheid informatie over manieren en materialen die zij kunnen inzetten om de samenwerking met laaggeletterde ouders te verbeteren. Deskundigen deelden hun kennis en er was gelegenheid om ideeën uit te wisselen. Vanuit deze sessie zijn verschillende contacten met scholen ontstaan. Een deel van deze scholen zal in 2023 taallessen voor ouders gaan aanbieden;
- Bij zijn kennismakingronde door de stad heeft wethouder Yigit een bezoek gebracht aan een taalklas voor ouders op de Da Costaschool;
- Consulenten van het Jongerenloket en gezinscoaches van de Children's Zone (NPRZ) zijn getraind in de Aanpak van laaggeletterdheid.

5.2.2. Vooruitblik

Met de resultaten van de Taalspiraal beginnen we vol goede moed aan het nieuwe beleidskader. Zonder beperkingen bouwen we verder aan dit thema dat ook een belangrijke rol speelt in preventie van laaggeletterdheid. We breiden ons netwerk uit en zoeken verdere verbinding met beleidsvelden in de gemeente en partners in de stad. Scholen, vve-instellingen en maatschappelijke organisaties zullen geïnformeerd worden over het aanbod basisvaardigheden en we stimuleren dat professionals hun kennis en vaardigheden over laaggeletterdheid verbeteren.

Gratis taalcursussen blijven beschikbaar voor ouders en opvoeders. Behalve taal zijn hier ook financiële en digitale vaardigheden gerelateerd aan het onderwerp in opgenomen. Hierin komen onderwerpen aanbod, zoals zakgeld en fondsen die ouders kunnen aanvragen en het gebruik van ouderportalen en het monitoren van activiteiten van kinderen op internet.

5.3. Taal en werk

Investeren in goede basisvaardigheden levert veel op voor werknemers, werkgevers en werkzoekenden. Het hebben van deze basisvaardigheden vergroot de kansen van werknemers op de arbeidsmarkt. Een goede beheersing van taal op de werkvloer is belangrijk voor mobiliteit, brede inzetbaarheid, productiviteit, veiligheid en kwaliteit van medewerkers.

In 2022 was de belangstelling voor het volgen van een cursus Taal en werk groot. Zowel vanuit werknemers als vanuit werkzoekenden. Dit geldt voor zowel de formele als de non-formele taaltrajecten. Veel cursussen vonden om die reden plaats in de avonduren.

*Wethouder Yigit in gesprek met taalambassadeur/ervaringsdeskundige Koos.
Foto: Rhalda Jansen*

5.3.1. Resultaten

Ook dit jaar stond een aantal bedrijven open voor het organiseren van taal op de werkvloer. Alsare en NLtraining hebben trainingen bij verschillende werkgevers in de stad verzorgd. Voorbeelden hiervan zijn:

- SVO Rotterdam 30 deelnemers in vleesverwerkende bedrijven in Rotterdam;
- Poly Plastic (Spaanse Polder): 18 deelnemers;
- Erasmus MC, Balanz facilitair: 12 deelnemers;
- Bouwpraktijk: 10 deelnemers [Welkom bij De Bouwpraktijk](#);
- Asito, schoonmaak 11 deelnemers

In 2021 heeft de RET samen met studenten logopedie van de Hogeschool Rotterdam en ervaringsdeskundigen de begrijpelijkheid van het openbaar vervoer getest. In 2022 is de RET samen met de Stichting Lezen en Schrijven verdergegaan met aandacht voor taalvriendelijkheid op de werkvloer.

Instrument: Film Werk veilig, praat over taal.

In 2021 zijn de resultaten van het onderzoek ([motie 'laaggeletterdheid voortgezet onderwijs \(20bb2573\)](#)) naar de tevredenheid van werkgevers over de taalbeheersing van hun werknemers en de eventuele belemmeringen omtrent taalbeheersing voor het doorstromen naar de arbeidsmarkt bekend geworden. U bent hierover geïnformeerd per brief (21MO03248).

Op basis van de uitkomst van dit onderzoek is in 2022 een korte film ontwikkeld die praktisch toepasbaar is voor leidinggevenden en de werknemers zelf. De film is uitgewerkt door een klankbordgroep, die bestond uit een brede vertegenwoordiging van bedrijven, brancheorganisaties, kennisinstituten en een audiovisueel bureau. Deze film is in de week van Lezen en Schrijven in première gegaan en gelanceerd door de wethouder. (zie 4.2.2)

[Film 'Werk veilig, praat over taal' gepresenteerd bij Rijnmond-Bouw - Friends In Business](#)

Via een QR-code op stickers is de film te scannen. 18 organisaties vanuit de klankbordgroep hebben de film in 2022 op hun website geplaatst. Tijdens twee congressen SER (een leven lang ontwikkelen) en NVVK (Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde) zijn workshops gegeven, is de film vertoond en zijn de stickers met de QR-code uitgedeeld.

Rotterdam is aangesloten op de regionale werkgeversaanpak samen met de Stichting Lezen en Schrijven. Deze Stichting heeft eind maart 2022 [Aan de slag met Taal werkt! | Stichting Lezen en Schrijven](#) gelanceerd. Met behulp van deze website kunnen werkgevers een taalvriendelijke werkvloer organiseren met onder andere aandacht voor voorlichting, agendering, bewustwording over laaggeletterdheid, advisering en ondersteuning bij het organiseren van scholing (op de werkvloer) en bij eenvoudige communicatie.

5.3.2. Vooruitblik

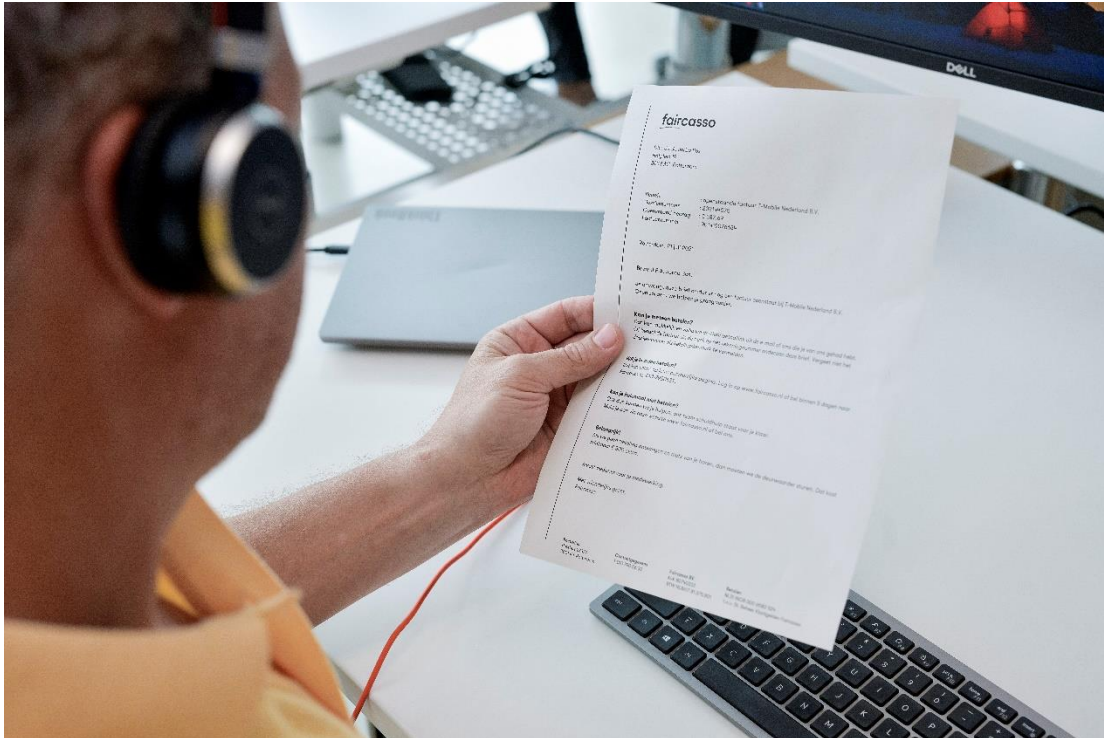
Leden van de klankbordgroep hebben aangegeven ook in 2023 betrokken te willen zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Speciaal voor bedrijven en (maatschappelijke) organisaties onderzoeken wij samen met hen naar de mogelijkheden tot een digitale organisatiescan.

Deze scan vereenvoudigt de te nemen stappen voor een bedrijf om medewerkers (digi)taalvaardiger te maken en het bedrijf taalvriendelijker.

Daarnaast hebben de taalaanbieders de opdracht gekregen om uit te vinden of er op verschillende bedrijfsterreinen in Rotterdam een collectief aanbod basisvaardigheden mogelijk is voor werknemers vanuit verschillende bedrijven.

5.4. Taal en geld

Het spoor Taal en geld verschilt van de andere drie sporen. Armoede, schulden en laaggeletterdheid zit door de andere sporen verweven. In alle taaltrajecten is een module Taal en Geld opgenomen, gericht op onderwerpen die voor dat specifieke spoor belangrijk zijn. Hieronder staan per spoor enkel voorbeelden.

5.4.1. Resultaten

Taal en geld binnen het spoor Taal en gezondheid

De module Taal en Geld binnen het spoor Taal en Gezondheid gaat in op allerlei vragen met betrekking tot bijvoorbeeld de zorgverzekering. Hoe kies ik een goede zorgverzekering? Hoe is deze opgebouwd en wat kost deze verzekering eigenlijk?

Verder is er binnen de module aandacht geweest voor het declareren van zorgkosten en op welke zorg gerelateerde toeslagen deelnemers wel/ geen recht hebben.

Taal en geld binnen het spoor Taal en ontwikkeling

Binnen het spoor Taal en Ontwikkeling is er bij het behandelen van de module Taal en Geld aandacht voor de ouderbijdrage en andere kosten voor educatie zoals bijvoorbeeld schoolboeken. Ook is er besproken hoe deelnemers om moeten gaan met zakgeld voor hun kinderen en toeslagen.

Taal en geld binnen het spoor Taal en werk

Binnen het spoor Taal en werk zijn er allerlei onderwerpen aan bod gekomen waar geld een directe of indirecte rol in speelt. Zo is het voor deelnemers soms lastig om arbeidscontracten, cao's, loonstroken en werknemersbelastingen te begrijpen. De module Taal en Geld is hier tijdens de taaltrajecten op in gegaan.

Naast onderdeel van alle andere sporen is Taal ook een belangrijk component binnen Gers met Geld. Het onderdeel Taal binnen Gers met Geld werd vanuit de middelen van Taal bekostigd. Gers met Geld zet zich op een stress-sensitieve wijze in voor een duurzame gedragsverandering van Rotterdammers bij financiële problemen. Het richt zich op de financiële redzaamheid van Rotterdammers. Binnen Gers met Geld wordt er binnen een wijk gebruik gemaakt van de informatie die verkregen wordt door netwerkoeverleggen. Met deze informatie worden deelnemers goed doorverwezen naar het wijknetwerk en taalaanbieders in de wijk. Hier blijft Gers met Geld zich in 2022 op richten. Daarnaast is er in het programma zelf aandacht voor taal. Tijdens de intake is laaggeletterdheid een van de aandachtspunten. Deelnemers die minder taalvaardig zijn krijgen een passend taaltraject aangeboden. Met het aflopen van het programma Gers met Geld in 2023 wordt er nog gekeken naar een passende oplossing met betrekking tot Taal.

5.4.2. Vooruitblik

In het nieuwe beleidskader heeft Taal en geld een nog prominentere rol gekregen. Het blijft als onderdeel van de andere thema's bestaan, maar daarnaast wordt het ook een opzichzelfstaand thema. Dit betekent dat Rotterdammers cursussen basisvaardigheden specifiek gericht op Taal en geld kunnen gaan volgen. Deze cursussen zullen in het teken staan van wonen, klimaat en energie. Zo vergroten we de financiële redzaamheid van Rotterdammers en worden Rotterdammers meegenomen in de invloed van deze onderwerpen op hun financiële situatie.

6. Financiën

De inzet van de Taalmiddelen van de gemeente en de WEB-middelen voor Rotterdam en de regiogemeenten uit de doeluitkering van het Rijk is als volgt.

Financieel overzicht Taal en WEB 2022	
Algemene middelen 2022	Jaarcijfers 2022
Budget Taalmiddelen Rotterdam	5.757.538,00
Inkoop non formele taaltrajecten	4.108.549,00
Taalsubsidies	870.764,00
Communicatie, promotie Werving	286.362,00
Overige kosten Taalbeleid 2021	138.600,00
Inzet Rotterdam	5.404.275,00
onderbesteding (onderdeel van jaarrekeningsaldo)	353.263,00
WEB middelen 2022	Jaarcijfers 2022
Rijksbijdrage	8.418.541,00
Restant middelen 2021	59.077,00
Budget WEB	8.477.618,00
Regionale aanbesteding formele taaltrajecten	5.652.030,00
Regionale aanbesteding non-formele taaltrajecten	1.240.500,00
Regionaal lokale WEB middelen	824.465,00
Inzet WEB	7.716.995,00
onderbesteding (inzetbaar in 2023)	760.623,00

De onderbesteding in de Rotterdamse taalmiddelen kent een aantal oorzaken waaronder vrijval van verplichtingen uit voorgaande jaren en minder inzet voor communicatie en promotie dan was verwacht.

De onderbesteding van de WEB-middelen is veroorzaakt door een veel grotere accresbijdrage van de doeluitkering dan voor 2022 was verwacht. Deze hogere toevoeging aan de doeluitkering was pas ver in het najaar 2022 duidelijk. Daardoor was extra inzet niet meer haalbaar. De overgebleven WEB-middelen 2022 worden toegevoegd aan het budget voor 2023 overeenkomstig de regelgeving van de doeluitkering.

7. Vooruitblik 2023

7.1. Nieuwe beleidskader

Het beleidskader 'Rotterdam vaardig verder' is op 2 februari 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. De kerngedachte van het nieuwe beleidskader blijft: taal is een middel en geen doel op zich. Wel voegen we aan taal nog andere basisvaardigheden toe, zoals rekenen en digitale vaardigheden binnen de thema's ontwikkeling, gezondheid, werk en geld. Waar we in het vorige beleidskader samenwerkten met verschillende partners, stappen we in het nieuwe beleid over naar partnerschap in netwerken. We gaan van samenwerken naar partnerschap. In dit partnerschap richt de samenwerking zich op de doelen van de verschillende partners en ons gezamenlijke doel.

7.2. Subsidieregeling

De subsidieregeling 'Basisvaardigheden in Rotterdam 2023-2026' gekoppeld aan het nieuwe beleidskader is op 14 maart 2023 vastgesteld door het college. Naast de vier grote aanbieders die een contract hebben met de gemeente krijgen kleinere, lokale partijen met deze subsidieregeling de kans om cursussen gericht op basisvaardigheden te realiseren. Hierdoor komen in de subsidieaanvragen de lokale behoeften nadrukkelijk naar voren. Het zijn bovendien vaak laagdrempelige cursussen die een opstap zijn voor de ingekochte themagerichte trajecten. Voor de subsidieregeling is in 2023 € 1,25 miljoen beschikbaar.

Er zijn drie mogelijkheden voor een subsidieaanvraag:

1. Cursussen basisvaardigheden met een oriëntatie op de vier thema's.
2. Het werven en trainen van vrijwilligers basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden.
3. Organiseren en uitvoeren van samenwerkingsprojecten gericht op basisvaardigheden in wijken en gebieden. Het doel van deze aanvraag is netwerken en partnerschappen in een wijk of gebied versterken.

Na het vaststellen van de subsidieregeling informeren we de netwerkpartners in de stad (en binnen de gemeente) zo snel mogelijk over de nieuwe regeling. Dit doen we onder andere via taalnetwerkbijeenkomsten in elk gebied.